

Natursti om trær

Ask (*Fraxinus excelsior*)

Ask er et stort, praktfullt og varmekjært edelløvtre. Ifølge norrøn mytologi var verdenstreet Yggdrasil en ask som bredte sine grener ut over hele verden. Bladene springer ut veldig sent, og asken står derfor ofte alene som bladløs til sent på våren. En bladløs ask kan likevel enkelt kjennes igjen fordi de litt hårete bladknoppene har en karakteristisk farge.

Spørsmål:

Hvilken farge er det på knoppene til asken?

- A Svart
- B Grå
- C Grønn

Barnas
natursti

Hva heter " huden " på treet?

- A Mose
- B Bark
- C Løv

Natursti om trær

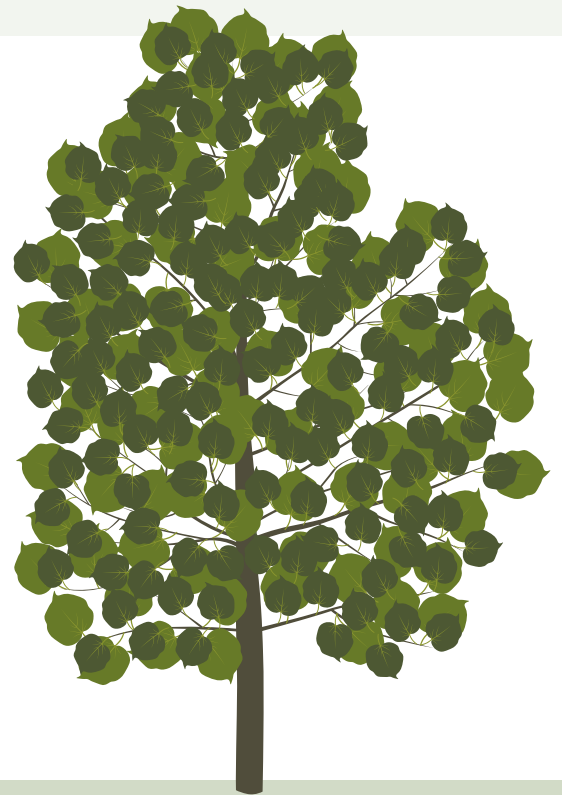
Lind *(Tilia cordata)*

Lind er et varmekjært edelløvtré som vokser naturlig i Norge. Det tåler både forurensning og beskæring godt, noe som gjør det til et ypperlig by-tré. Lind blomstrer først i juni og er dermed det treet i Norge som blomstrer senest. Blomstene inneholder mye nektar og er derfor viktig for insektene. Men lind er også en verdifull plante for oss mennesker fordi den gjennom tidene har blitt brukt til mye forskjellig.

Spørsmål:

Hva har man tidligere laget av barken til lind?

- A) Tau og fiskeline
- B) Tennbriketter
- C) Mel og barkebrød

Barnas
natursti

Biene lager noe søtt av nektaren til blomstene. Hva lager biene?

- A) Nugatti
- B) Honning
- C) Syltetøy

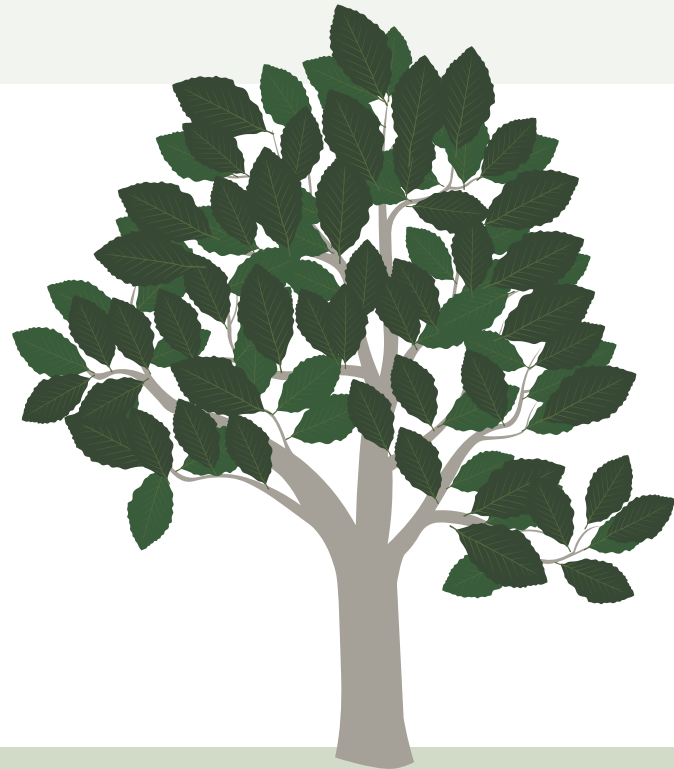
Natursti om trær

Bøk (*Fagus sylvatica*)

Bøk er et sjeldent treslag her til lands. En typisk bøkeskog ser litt ut som den du står i nå, skyggefull og uten særlig mye planteliv på bakken. Dette skyldes at bladkronen til bøk blir veldig tett, og at den har et rikt forgreinet nettverk av røtter under bakken som tar opp mye av næringen som er tilgjengelig for plantene. Før i tiden flyttet man grisene ut i skogen så de skulle fete seg opp på blant annet bøkenøtter - nøttene (frøene) til bøken er nemlig veldig nærings- og fettrike. Og det er ved hjelp av dyr at bøkefrøene spres.

Spørsmål:
Hvilke dyr sprer frøene til bøk?

- A Villsvin
- B Grevling og kråke
- C Ekorn, nøtteskrike og smågnagere

**Barnas
natursti**

Dette dyret spiser bøkenøtter.
Hva heter dyret?

- A Mus
- B Elg
- C Piggsvin

Natursti om trær

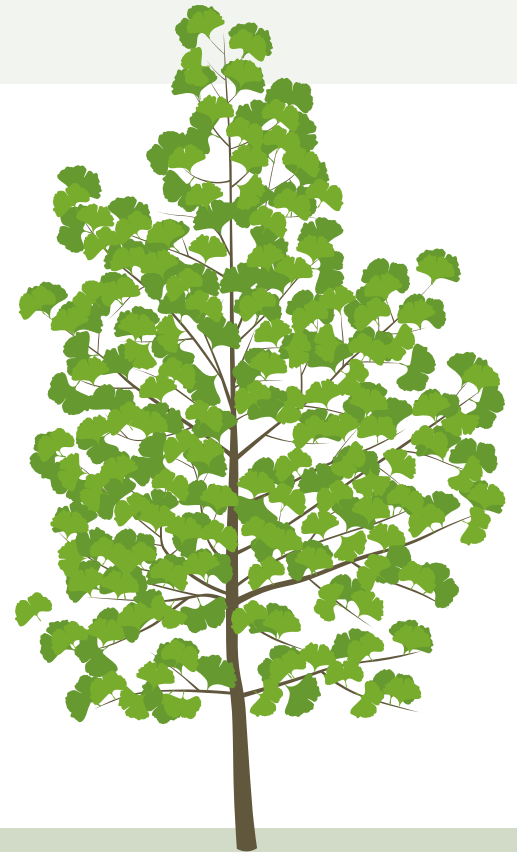
Tempeltre *(Ginkgo biloba)*

Dette er et tempeltre. I tidligere tider var tempeltreet vanlig i hele Europa og Nord-Amerika, men før eller under den siste istiden døde det ut i disse områdene. I Kina har tempeltreet blitt plantet ved templer som et hellig tre, og det er av denne grunn den har fått navnet sitt. Basert på fossile avtrykk mener forskere at dette treet trolig er den plantearten som har levd lengst på jorda uten å endre seg. Charles Darwin kalte derfor tempeltreet for en levende fossil.

Spørsmål:

Hvor gamle er de eldste fossilene av tempeltreet?

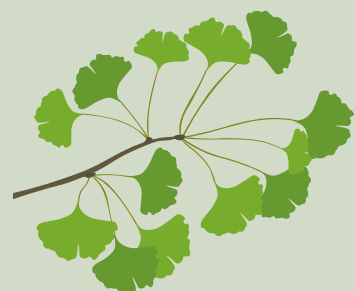
- A) 230 millioner år
- B) 30 millioner år
- C) 530 millioner år

Barnas
natursti

Dette er en del av tempeltreet.
Hva heter den?

- A) Grein
- B) Stamme
- C) Kongle

Natursti om trær

Lønn *(Acer)*

Lønna kan du lett kjenne igjen på de store, håndformede bladene, som får vakre farger om høsten. Lønna du ser foran deg er en spisslønn – det er en av de yngste treartene vi har i landet. Den har en kraftig stamme, og kan bli opptil 25 meter høy. Spisslønn er den eneste lønna som vokser naturlig vilt i Norge. Andre lønnearter er blitt plantet ut i Norge, og flere av disse utgjør nå en trussel mot artsmangfoldet fordi de fortrenger og utkonkurrerer andre lokale plantearter.

Spørsmål:

Hvilken fremmed lønneart utgjør den største trusselen i Norge?

- A) Platanlønn
- B) Tatarlønn
- C) Naverlønn

**Barnas
natursti**

Dette er bladet til spisslønna. Når på året har bladet denne fargen?

- A) Våren
- B) Sommeren
- C) Høsten

Natursti om trær

Bartrær

Du står nå ved botanisk hage sin bartresamling som kalles et bartreaboret. I verden finnes det rundt 615 ulike arter bartrær, men kun 4 av disse er hjemmehørende i Norge: furu, gran, einer og barlind.

Spørsmål:

Hvilket bartre var det som først etablerte seg til store skoger etter istiden i Norge?

- A Furu
- B Einer
- C Gran

**Barnas
natursti**

Hva heter treet mange har i stua i desember?

- A Lurvetre
- B Vårtre
- C Juletre

Natursti om trær

Urtreet (*Metasequoia glyptostroboides*)

Urtreet, som du ser her, er et bartre som dannet store skoger når dinosaurene vandret rundt på jorda, for 100-70 millioner år siden. Bladene (baret) skifter farge gjennom året: om våren er de lysegrønne, utover sommeren er de mørkere grønne, og før de ramler av utpå høsten er de gule til rødbrune. I 1941 ble det gjort et sensasjonelt funn av urtreet i Kina.

Spørsmål:

Hva var så spesielt ved dette funnet?

- A) Treet vokste i en kjempestor spiral
- B) Treet viste seg å ha magiske krefter
- C) Treet var tidligere kun kjent gjennom fossile funn

Barnas
natursti

Hvor gammelt var dette treet da det ble hogd ned?

- A) 5 år
- B) 3 år
- C) 10 år

Natursti om trær

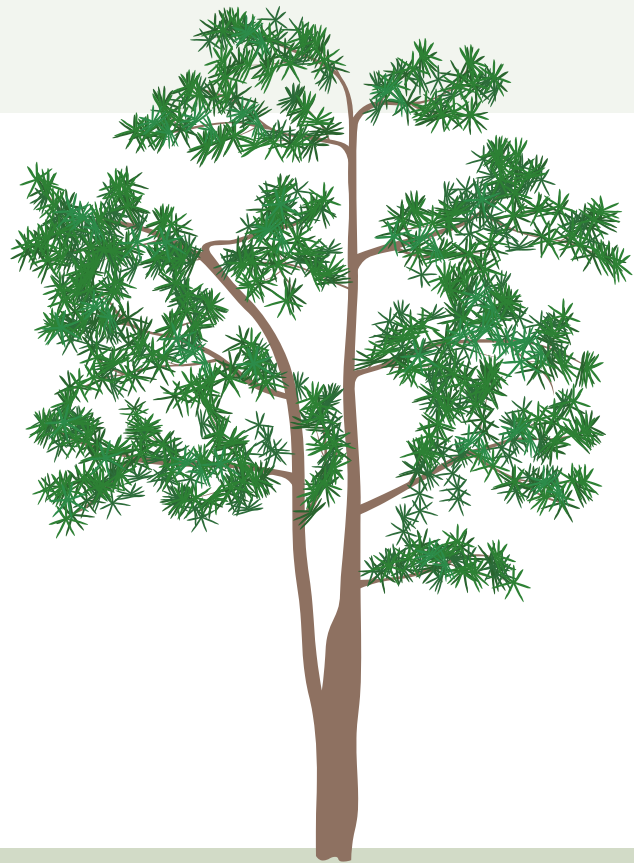
Barlind *(Taxus baccata)*

Barlind er et ganske sjeldent bartre i Norge som har eviggrønne og flate barnåler. Barlind har ikke frøene sine inni kongler slik som de fleste andre bartrær. Frøene til barlind finner vi inni noe som ser ut som røde bær. Fugler elsker å spise den røde, kjøttfulle kappen rundt frøene, men resten av treet, også selve frøet, er svært giftig.

Spørsmål:

Hvilke dyr kan beite på barlind selv om treet er dødelig giftig?

- A Elg
- B Hest, sau og andre husdyr
- C Rådyr og hjort

**Barnas
natursti**

Dette er en del av barlinden.
Hva heter den?

- A Kongle
- B Stein
- C Blad

**NATURMUSEUM
OG BOTANISK HAGE**
UNIVERSITETET I AGDER

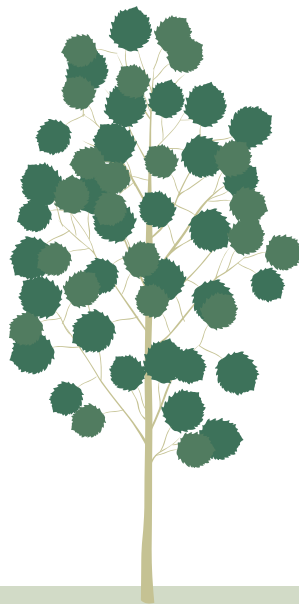
Natursti om trær

Ospetre (*Populus tremula*)

Osp er et tre du kan høre; bladene rasler nemlig i vinden. Bladene er festet på lange, tynne stilker og vil dermed bevege seg også i nesten umerkelig vind. Hører du raslingen fra ospa kan du stoppe opp og se deg rundt etter fugler. Ospetrær er bosted for insekt og dermed også veldig viktig for hakkespetter. Hakkespettene hakker hull i ospetrær for å finne insekt under barken. De hakker også reirhull som andre fugler og dyr kan dra nytte av senere. Det finnes i alt 7 hakkespettarter i Norge.

Spørsmål:
Hvilken type hakkespett er på bildet nedenfor?

- A Flaggspett
- B Grønnspekk
- C Svartspett

**Barnas
natursti**

Denne fuglen liker seg i ospetreet. Hva heter fuglen?

- A Ørn
- B Hakkespett
- C Kjøttmeis

Natursti om trær

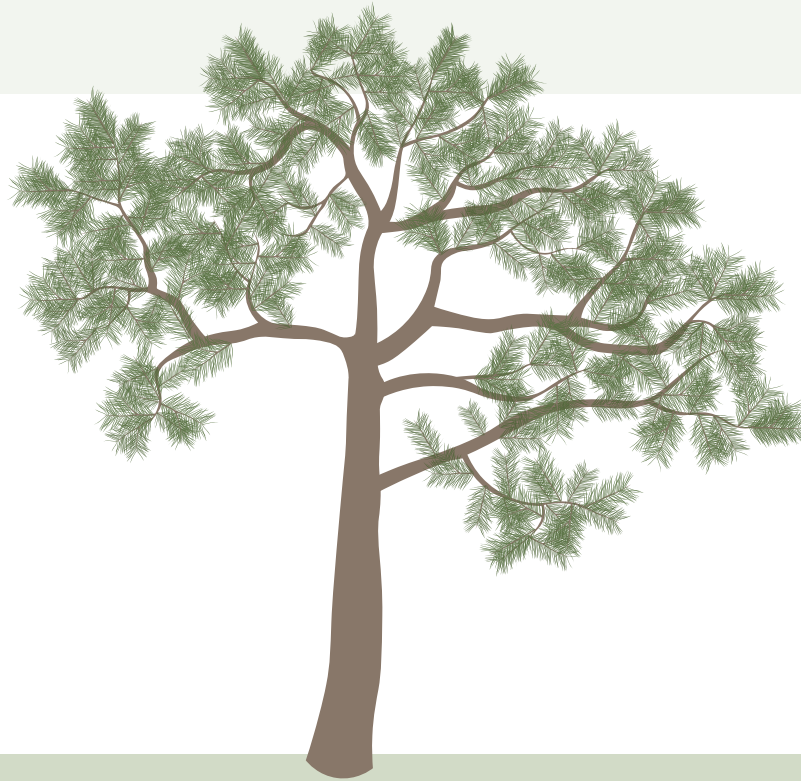
Furu (*Pinus sylvestris*)

Furu er et stort bartre med en lang, greinløs stamme og eviggrønn krone. Det kan bli minst 600 år gammelt, og er et vanlig tre i Norge. Om barken og den ytterste veden til furua blir skadet fylles veden rundt såret med harpiks (kvaë). Dette gjør den for å forsvar seg mot insekt- og soppangrep. Når kjerneveden til furua fylles med harpiks vil den også brenne lettere – som gjør den ypperlig å bruke som opptenningsved!

Spørsmål:

Hva kalles veden til furua som er fylt med harpiks?

- A Nøreved
- B Tyri
- C Never

Barnas
natursti

Hvilket av disse bladene er fra en furu?

A

B

C

Natursti om trær

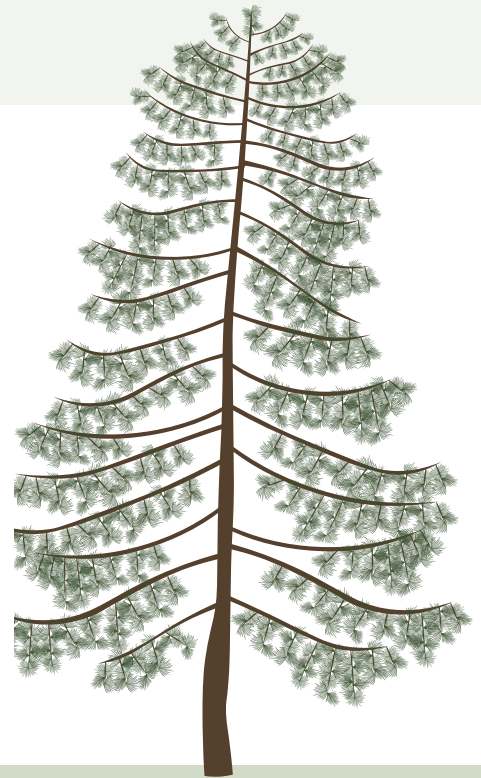
Lerk (*Larix*)

Lerk er en gruppe store bartrær som kan bli opptil 40 meter høye. Lerk skiller seg fra de fleste andre bartrær ved at nålene faller av om høsten. Det finnes 4 ulike lerkearter her til lands: sibirlerk, japanlerk, hybridlerk og europalerk – akkurat denne er en europalerk. Alle disse artene er opprinnelig plantet ut i Norge, og har siden klart å etablere seg i naturen, også her i Sør-Norge. Lerk kan lett angripes av en soppsykdom.

Spørsmål:

Hva heter sykdommen lerka lett blir angrepet av?

- A Lerkefeber
- B Lerkesvikt
- C Lerkekraft

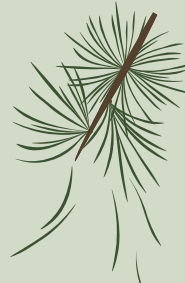
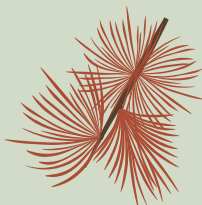
Barnas
natursti

Lerka har mange nåler. Hva skjer med nålene om høsten?

- A De blir røde
- B De faller av
- C De begynner å lyse

NATURMUSEUM
OG BOTANISK HAGE
UNIVERSITETET I AGDER

Natursti om trær

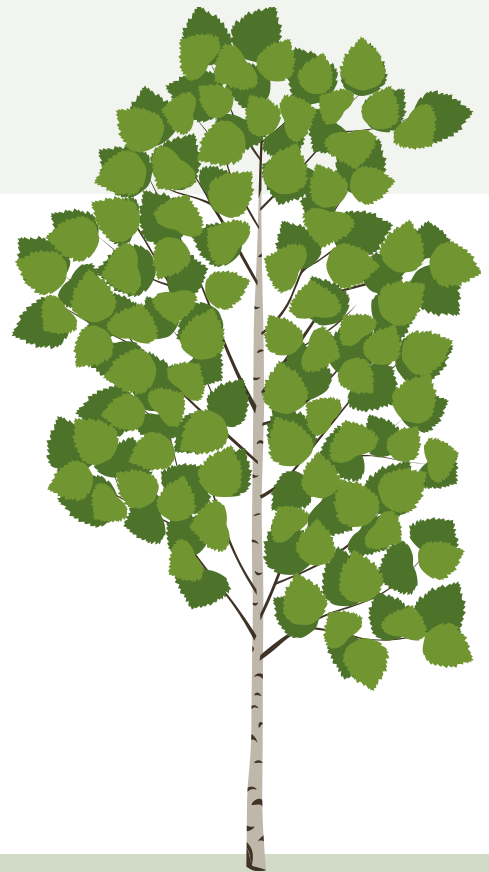
Bjørk (*Betula pubescens*)

Bjørk finnes over hele landet og er trolig det treet vi har flest av i Norge. Den er enkel å kjenne igjen med sin hvit- og svartfargede stamme. Bjørka blir sjelden gammel eller spesielt stor, men den er flink til å drikke vann – den kan faktisk fungere som en levende drenering i fuktige områder.

Spørsmål:

Hvor mange liter vann kan en stor bjørk drikke på en varm sommerdag?

- A** 20
- B** 400
- C** 100

**Barnas
natursti**

Hvilken farge er det på bladene til bjørka om sommeren?

- A** Rød
- B** Gul
- C** Grønn

**NATURMUSEUM
OG BOTANISK HAGE**
UNIVERSITETET I AGDER

Natursti om trær

Eik (*Quercus sp.*)

Eiketrær kan bli veldig gamle, faktisk opptil 1000 år. Det sies at eika vokser de første 500 årene, mens den bruker de siste 500 årene på å dø. Selv om denne eika er død, yrer den fortsatt av liv. Gamle, hule eiketrær er nemlig bosted for mange arter av blant annet sopp, insekter og fugler. Siden det finnes få slike eiker igjen i landet, og fordi de er viktige for det biologiske mangfoldet, er de fredet for hogst og ødeleggelse.

Spørsmål:

Hvor mange ulike arter bor i eller på gamle, hule eiker som denne?

- A 1500
- B 50
- C 500

Barnas
natursti

Dette insektet lever i eika. Hva heter insektet?

- A Sommerfugl
- B Bille
- C Maur

NATURMUSEUM
OG BOTANISK HAGE
UNIVERSITETET I AGDER

Natursti om trær

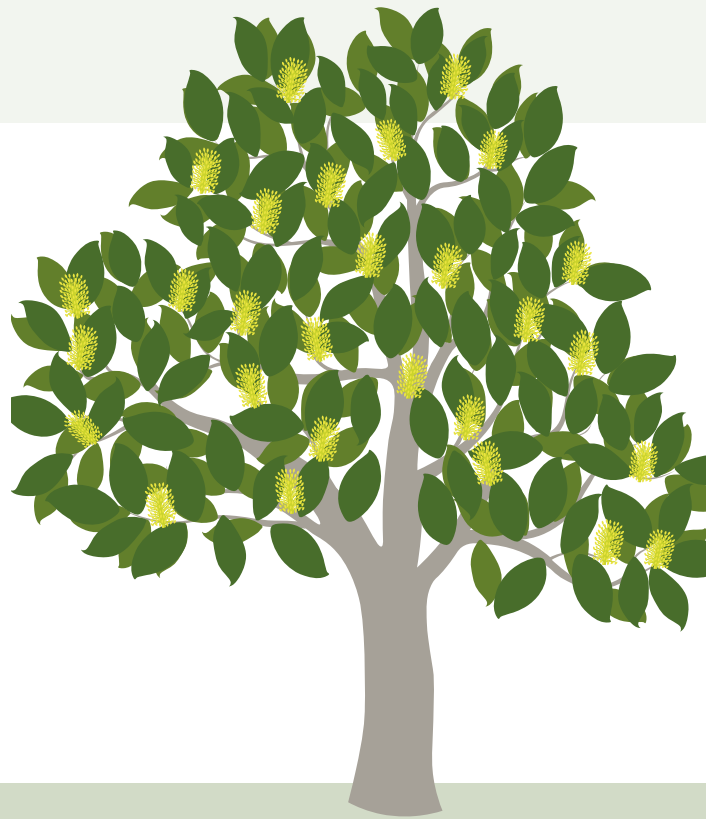
Selje (*Salix caprea*)

Et sikkert vårtegn er når selja får sine lodne gåsunger, som faktisk er en hårete klynge av umodne blomster. Det er ikke bare selja som får slike gåsunger, det gjør også alle buskene og trærne i vierslekten som seljen hører til. Selje kan brukes til mye, blant annet til å lage redskaper, ski og fløyter. Men visste du at dette treet også har blitt brukt som medisin?

Spørsmål:

Hva har seljebark tidligere blitt bruk som medisin mot?

- A Inngrodde tånegler
- B Hodeverk og feber
- C Søvnproblemer

Barnas
natursti

Hvilket instrument kan man lage av selje?

- A Seljefløyte
- B Triangel
- C Trompet

